

Aan de minister van Economische Zaken en Klimaat
dhr. Ir. E. Wiebes

per mail: ministerezk@minez.nl

Cc:

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Dhr. Wouter Koolmees
Vaste Commissie voor EZK uit de Tweede Kamer
Vaste Commissie voor SZW uit de Tweede Kamer

Datum

25 oktober 2018

Ons kenmerk

18-188/KJ/DP/hc

Onderwerp

Brief Klimaatakkoord FNV en Milieudefensie

Geachte heer Wiebes,

De kabinetsappreciatie van het "voorstel voor hoofdlijnen van het klimaatakkoord (VHKA)" die op vrijdag 5 oktober aan de Tweede Kamer is gestuurd markeert een cruciaal moment in het onderhandelingsproces voor een klimaatakkoord.

De appreciatie verscheen in de context van het recente rapport van het IPCC en de uitspraak in de Urgenda-zaak, die de noodzaak van ambitieus klimaatbeleid benadrukken. Net als cijfers van het CBS, die laten zien dat de Nederlandse CO₂ uitstoot in 2017 nog net zo hoog is als in 1990 en ook de totale uitstoot van broeikasgassen sinds 2012 niet meer daalt. Om die trend om te buigen naar de scherpe klimaatdoelen van het kabinet is een doorbraak nodig gefundeerd op krachtige beleidsinstrumenten.

De kabinetsappreciatie biedt helaas geen zicht op die doorbraak. Uit de appreciatie spreekt veel te weinig duidelijkheid over de budgettaire en beleidsmatige kaders die nodig zijn voor het daadwerkelijk behalen van de doelstellingen van het klimaatbeleid. De onderhandelaars van het Klimaatakkoord hebben daarmee de onmogelijke opdracht om verder te onderhandelen zonder aangescherpte spelregels.

Daarnaast is er volstrekt onvoldoende aandacht voor de ingrijpende wijzigingen die door de energietransitie op de arbeidsmarkt zullen ontstaan en voor de noodzaak de werkenden die de transitie uit moeten voeren daarbij de juiste ondersteuning te bieden.

Voor het slagen van het akkoord is het daarom van het allergrootste belang dat minister Wiebes en de Tweede Kamer leiderschap tonen en veel duidelijkere randvoorwaarden meegeven aan de onderhandelaars.

In het vervolg van deze brief lichten wij onze vijf randvoorwaarden toe.

Arbeidsmarktbeleid is bepalend voor succes Klimaatakkoord

In een ambitieus klimaatbeleid staat de arbeidsmarkt centraal. Uit een recent advies van de SER werd namelijk duidelijk dat het beperkte aanbod van vakmensen de snelheid van de energietransitie gaat bepalen. Tegelijkertijd zijn er mensen die hun 'fossiele' baan gaan verliezen. Zonder werknemers die het uit kunnen voeren is er geen energietransitie. Arbeidsmarktbeleid is dus de sleutel voor een succesvol Klimaatakkoord; met garanties voor goede arbeidsomstandigheden, arbeidsvoorwaarden en arbeidsverhoudingen. En met handhaving daarvan in de 'nieuwe' sectoren, zoals bijvoorbeeld Wind op Zee, door een expertteam energietransitie bij ISZW. En door sociaal aanbesteden en het bestrijden van sociale dumping.

Het kabinet moet daarom:

1. een taakstellende opdracht aan de sectortafels geven, om te komen tot een arbeidsmarktplan met vaste (groene) banen, met veilige arbeidsomstandigheden en zeggenschap voor werknemers, met financiële middelen en uitvoeringscapaciteit voor sectoren.
2. de aanbeveling van de SER ten aanzien van het kolenfonds, waarvoor ook de overheid financiële middelen ter beschikking dient te stellen, onverkort overnemen.

Geef industrie CO₂-prijsprikkel en subsidie

In een ambitieus klimaatbeleid betalen ook grote industriële bedrijven voor CO₂-vervuiling. Niet als mogelijk sanctiemiddel, zoals beoogd in de kabinetsreactie, maar als prikkel voor effectief en eerlijk klimaatbeleid. Met een CO₂- of energiebelasting draagt de sector evenredig bij aan de klimaatsubsidies waar ze aanspraak op gaat maken. Dat voorkomt dat burgers en MKB de klimaatbelasting betalen waarmee de grote industriële bedrijven worden gesubsidieerd.

Het kabinet moet daarom:

3. een CO₂- of energiebelasting met terugsluis voor de sector industrie, zoals benoemd in de kabinetsreactie, niet uitstellen maar per direct invoeren. Zodat de sector evenredig bijdraagt aan de klimaatsubsidies waar ze aanspraak op gaat maken.

Breng startmotor op gang en verlaag woonlasten minst koopkrachtige huurders

In een ambitieus klimaatbeleid worden in deze kabinetsperiode 100.000 huurwoningen op hoog niveau gerenoveerd ("startmotor"), bovenop het lopende renovatieprogramma van de woningbouwcorporaties. Het Klimaatakkoord zet daarmee de minst koopkrachtige huurders centraal. Om te borgen dat de verduurzaming hun woonlasten niet doet stijgen moet er voldoende investeringsruimte bij de coöperaties zijn. Zonder een bijdrage aan de kosten van de eerste nog relatief dure renovaties, is de aanjagersrol niet op een betaalbare manier in te vullen, en daarmee onuitvoerbaar.

Het kabinet moet daarom:

4. garanderen dat in het kader van de startmotor tot minimaal 2022 de onrendabele top van renovaties in de sociale huursector zal worden vergoed.

Behoud van bossen en vruchtbare bodems is cruciale klimaatoplossing

In een ambitieus klimaatbeleid zijn we zuinig op onze bossen en vruchtbare bodems, want de CO₂ die daarin is opgeslagen is een cruciale klimaatoplossing. Het klimaatakkoord dreigt juist bossen en bodems aan te tasten, want de verwachting is een verviervoudiging van het gebruik van biomassa in Nederland. Het risico is groot dat dit leidt tot een kaalslag van bossen en uitputting van bodems, met grote CO₂-uitstoot - veelal in het buitenland - tot gevolg. Deze kaalslag werkt bovendien conflicten over land en voedsel in de hand.

Het kabinet moet daarom:

5. garanderen dat het gebruik van biomassa sociaal en ecologisch duurzaam is. Dit betekent dat landbouwgewassen niet gebruikt mogen worden voor biobrandstoffen en dat biomassa uit hout alleen uit lokale reststromen mag komen.

Conclusie

De ondertekenaars van deze brief staan een zeer ambitieus klimaatbeleid voor. Dat gaat echter alleen werken als er in het Klimaatakkoord rekenschap wordt gegeven van het feit dat de energietransitie niet louter een technologische transitie is, maar vooral een maatschappelijke transitie. Het is immers niet een kwestie van of we de energietransitie tot stand gaan brengen, maar hoe. N  is de kans om de juiste stappen te zetten om te komen tot duurzaam klimaatbeleid waarin iedereen wordt meegenomen en de kansen die de transitie biedt te verzilveren, ook voor de jongere generaties. Daarbij is de maatschappelijke transitie een zaak waar de overheid in hoge mate verantwoordelijkheid voor draagt.

Als het kabinet uit politiek strategische overwegingen niet bereid blijkt te zijn aan de bovengenoemde randvoorwaarden te voldoen en ook het Tweede Kamer debat over het klimaatakkoord van 30 oktober a.s. daar geen zicht op biedt, dan zien we niet hoe er tot een maatschappelijke verantwoorde energietransitie kan worden gekomen. En al helemaal niet hoe het klimaatakkoord gestalte gaat krijgen. Wij zullen ons dan beraden op onze positie in het verdere verloop van het proces.

In afwachting van uw antwoord tekenen wij,

met vriendelijke groet,

Kitty Jong
Vicevoorzitter FNV

Donald Pols
Directeur Milieudefensie